

Тема 2. Алгебра подій. Аксиоми теорії ймовірностей.

Теоретичні відомості

Додавання. Сумою двох подій A і B називається така подія $C = A \cup B$ ($C = A + B$), яка внаслідок експерименту настає з настанням принаймні однієї з подій A або B .

Множення. Добутком двох подій A і B називається така подія $C = A \cap B$ ($C = AB$), яка внаслідок експерименту настає з одночасним настанням подій A і B .

Віднімання. Різницею двох подій A і B називається така подія $C = A \setminus B$ ($C = A - B$), яка внаслідок експерименту настає з настанням події A і одночасним ненастанням події B .

Події A і $\bar{A}$ називаються *протилежними*, якщо вони несумісні й утворюють повну групу подій, тобто $A \cap \bar{A} = \emptyset$ і $A \cup \bar{A} = \Omega$.

Якщо $A \cap B \neq \emptyset$, то випадкові події A і B називають *сумісними*.

Якщо $A \cap B = \emptyset$, то такі випадкові події A і B називають *несумісними*.

Теорема множення ймовірностей

Нехай подія A є добутком двох подій B і C . Тоді:

а) якщо події B і C незалежні, то $P(A) = P(B \cap C) = P(B) \cdot P(C)$;

б) якщо події B і C залежні, то $P(A) = P(B \cap C) = P(B) \cdot P(C|B)$.

Ці теореми справджуються й для добутку n ($n > 2$) подій.

Приклади розв'язування задач

Приклад 1. Задано множину цілих чисел $\Omega = \{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15\}$. Навмання з неї беруть одне число.

Побудувати випадкові події: 1) A — узятє число кратне 2;
2) B — кратне 3.

Визначити $A \cup B$; $A \cap B$; $A \setminus B$.

Розв'язання. 1) $A = \{2, 4, 6, 8, 10, 12, 14\}$; 2) $B = \{3, 6, 9, 12, 15\}$.

Звідси дістаємо:

$$A \cup B = \{2, 4, 6, 8, 10, 12, 14\} \cup \{3, 6, 9, 12, 15\} = \{2, 3, 4, 6, 8, 9, 10, 12, 14, 15\};$$

$$A \cap B = \{2, 4, 6, 8, 10, 12, 14\} \cap \{3, 6, 9, 12, 15\} = \{6, 12\};$$

$$A \setminus B = \{2, 4, 6, 8, 10, 12, 14\} \setminus \{3, 6, 9, 12, 15\} = \{2, 4, 8, 10, 14\}.$$

Приклад 2. Партія містить 12 стандартних і чотири нестандартні деталі. Навмання беруть три деталі. Знайти ймовірність того, що серед узятих деталей:

- 1) не менш як дві стандартні;
- 2) усі три нестандартні;
- 3) принаймні одна стандартна.

Розв'язання. 1) Нехай подія A — «серед трьох узятих деталей не менш як дві стандартні». Тоді її можна подати як суму двох подій: A_1 — «серед трьох узятих деталей дві стандартні і одна нестандартна» і A_2 — «усі три узяті деталі стандартні». Події A_1 і A_2 несумісні, тому маємо:

$$P(A) = P(A_1 \cup A_2) = P(A_1) + P(A_2).$$

Ймовірності подій A_1 і A_2 знайдемо згідно з класичним означенням імовірності.

$$n = C_{16}^3 = 560; \quad m_1 = C_{12}^2 \cdot C_4^1 = 66 \cdot 4 = 264; \quad m_2 = C_{12}^3 = 220.$$

$$\text{Отже, } P(A) = \frac{484}{560} \approx 0,864.$$

Задачі

2.1. У партії із 20 деталей 15 стандартних, а решта нестандартні. Навмання беруть чотири деталі. Знайти ймовірність того, що серед них:

- 1) не більше як дві нестандартні;
- 2) усі чотири стандартні;
- 3) принаймні одна нестандартна.

2.2. У цеху з восьми зупинок верстата в середньому чотири зумовлюються заміною різця; дві — несвоєчасним надходженням заготовок; решта — іншими причинами. Знайти ймовірність зупинки верстата з інших причин.

2.3. У разі масового виготовлення виробів брак становить у середньому 1,5 % загальної кількості всіх виробів. З-поміж придатних виробів 85,3 % становлять вироби 1-го сорту. Знайти ймовірність того, що навмання взятий виріб належить до 1-го сорту.

2.4. Довести, що добуток імовірностей протилежних подій не перевищує 0,25.

2.5. Партія складається з двох деталей 1-го сорту, двох 2-го сорту і трьох — 3-го сорту. Деталі беруть по одній навмання без повернення. Знайти ймовірність того, що деталь 1-го сорту з'явиться раніше за деталь 3-го сорту.

2.6. У цеху є три резервні мотори, для кожного з яких імовірність бути ввімкненим у даний момент дорівнює 0,3. Знайти ймовірність того, що в даний момент ввімкнено:

- 1) принаймні два мотори;
- 2) принаймні один мотор.